



ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МОЛИЯ ВАЗИРИНИНГ БҮЙРУГИ

Ички аудит тадбирларини ўтказиш қўлланмасини тасдиқлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 14 февралдаги ПҚ-128-сон “Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети харажатлари самарадорлигини янада ошириш ва давлат молиявий назорати органлари фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида”ги қарорига мувофиқ буораман:

1. Ички аудит тадбирларини ўтказиш қўлланмаси иловага мувофиқ тасдиқлансин.
2. Мазкур буйруқ расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Молия вазири

Тошкент ш.
2022 йил 22 ноябрь,
63 сон



Т. Ишметов

Ўзбекистон Республикаси
молия вазирининг
2022 йил 22 ноябрдаги
63-сон буйруғига
ИЛОВА

**Ички аудит тадбирларини ўтказиш
ҚўЛЛАНМАСИ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Қўлланма вазирлик ва идораларнинг ички аудит тузилмалари (бундан буён матнда ички аудит хизматлари деб юритилади) томонидан ички аудит объектларида ички аудит тадбирларини ўтказиш тартибини белгилайди.

2. Ички аудит тадбирлари вазирлик ва идораларда бюджет интизомини мустаҳкамлаш ва бюджет тўғрисидаги қонунчилик ҳужжатларининг бузилиш ҳолатларини профилактика қилиш, бюджет харажатларининг самарадорлиги ва натижадорлигини баҳолаш ҳамда ички аудит фаолияти соҳасидаги ҳужжатлар ижросини таъминлаш мақсадида ўтказилади.

3. Ушбу Қўлланмада кўйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

аудит далиллари – ички аудит хизмати томонидан ички аудит тадбири давомида аудит усуллари ва таҳлилларни амалга ошириш орқали олинган маълумот ва ҳужжатлар;

аудит усуллари – ички аудит хизмати томонидан ички аудит тадбири давомида ички аудит объектининг молиявий фаолиятини ўрганиш ва аудит далилларини тўплаш мақсадида қўлланиладиган усуллар;

вазирлик ва идоралар – ички аудит хизмати ташкил этилган бюджет маблағлари тақсимловчилари ва улар тизимида бюджет ташкилотлари ҳамда давлат мақсадли жамғармалари;

ички аудит обьекти – ички аудит тадбири амалга оширилиши назарда тутилган вазирлик ва идоралар;

ички аудит тадбири – ички аудит обьектларида ички аудит хизмати мақсадларига эришишга қаратилган ички аудит хизмати ходими томонидан амалга ошириладиган жараён;

ички аудит тадбири дастури – ички аудит тадбирининг йўналишлари, муддати, ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи, ички аудит тадбири билан қамраб олинадиган давр тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олувчи ҳужжат;

ички аудит тадбири йўналишлари – ички аудит тадбири билан қамраб олинган давр учун ички аудит тадбири ўтказиладиган масалалар;

ички аудит тадбири ҳисботи – ички аудит тадбири якунлари бўйича расмийлаштириладиган ва ўзида ички аудит тадбири давомида аниқланган ҳолатлар, жумладан қонунбузилиш ҳолатлари, бюджет интизоми ҳолати, кузатишлар натижалари, таклиф ва тавсиялар, ички аудит тадбири ҳисботида келтирилган таклиф ва тавсияларни бажариш бўйича чора-тадбирлар режаси (бундан буён матнда чора-тадбирлар режаси деб юритилади) ҳамда ички аудит обьекти томонидан тақдим этилган фикр ва мулоҳазалар (агар мавжуд бўлса) акс этадиган ҳужжат;

ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи – ички аудит тадбирини ўтказиш мақсадида ички аудит хизмати раҳбари томонидан ташкил этиладиган ҳамда ички аудит хизмати ходим(лар)и ва вазирлик ва идора тузилмасидан жалб қилинганд мутахассислардан иборат гурух. Бунда, ички аудит тадбирини ўтказиш гурухига ички аудит хизмати раҳбари ёки ходими раҳбарлик қилади;

ички аудит хизмати фаолияти тўғрисида ҳисобот – вазирлик ва идоранинг ички аудит хизмати фаолияти натижаларини ўзида акс эттирувчи чораклик ва йиллик муддатларда расмийлаштирилган ҳисобот;

хавф – маълум бир ҳодиса ёки ҳолатнинг вазирлик ва идораларнинг молиявий фаолиятига салбий таъсир кўрсатиш эҳтимоли;

хавф омиллари – хавфларнинг юзага келиш эҳтимолига таъсир кўрсатадиган ҳамда ички аудит объектлари хавф даражаларини аниқлашда фойдаланадиган омиллар;

хавф омили вазни – ички аудит объектининг хавф даражасини баҳолаш учун фойдаланиладиган ва хавф омилининг муҳимлик даражасини акс эттирувчи кўрсаткич;

чора-тадбирлар режаси – ички аудит тадбири натижасида аниқланган қонунчилик ҳужжатлари талабларининг бузилиши ҳолатлари ва уларнинг хавфини камайтириш ҳамда бартараф этиш юзасидан берилган таклиф ва тавсияларни бажарилиши бўйича тайёрланадиган ҳужжат.

4. Ички аудит тадбирларининг Ички аудит миллий стандартлари ҳамда ички аудит фаолиятига оид қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ ўтказилишини назорат қилиш ички аудит хизмати раҳбари томонидан амалга оширилади.

2-боб. Ички аудит тадбирларини режалаштириш

1-§. Ички аудит йиллик режаси

5. Ички аудит йиллик режаси ички аудит хизмати томонидан хавф таҳлили асосида ҳамда мавжуд вақт ва инсон ресурсларини ҳисобга олган ҳолда бир календар йил учун ишлаб чиқилади.

6. Ички аудит йиллик режасида ички аудит тадбирлари ўтказиладиган ички аудит объектлари рўйхати, ички аудит тадбирини ўтказиш муддати, ички аудит тадбири билан қамраб олинадиган давр ва масъул ходим(лар) кўрсатилади.

7. Ички аудит йиллик режасини ишлаб чиқидаги босқичларда амалга оширилади:

ички аудит объектлари рўйхатини шакллантириш;

ички аудит объектларининг хавф даражасини баҳолаш;

ички аудит хизматидаги мавжуд ресурсларни (инсон ва вақт ресурслари) аниқлаш;

ички аудит йиллик режасини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш.

2-§. Ички аудит объектлари рўйхатини шакллантириш

8. Ички аудит объектлари рўйхати вазирлик ва идора марказий аппарати таркибий бўйинмалари ва унинг ташкилий тузилмасига кирувчи бюджет ташкилотлари ҳамда давлат мақсадли жамғармаларини ўз ичига олади.

9. Ички аудит объектлари рўйхати ҳар йили ички аудит йиллик режасини ишлаб чиқиш жараёнида шакллантирилади ҳамда вазирлик ва идора ташкилий тузилмасидаги ўзгаришлардан келиб чиқиб бир йилда камида бир марта янгилаб борилади.

Бунда, ички аудит объектлари рўйхати вазирлик ва идора тизимида ички аудит объектлари

сонидан келиб чиқиб худудлар кесимида шакллантирилиши мумкин.

3-§. Ички аудит объектларининг хавф даражасини баҳолаш

10. Ички аудит объектлари хавф таҳлили асосида баҳоланади ҳамда баҳолаш натижаларидан келиб чиқиб уларнинг хавф даражаси аниқланади.

11. Ички аудит объектларини хавф таҳлили асосида баҳолаш хавф омилларини белгилаш ҳамда уларга тегишли мезонлар ва хавф омили вазни асосида балл бериш орқали ички аудит объектларини хавф даражасини аниқлашни ўз ичига олади.

12. Хавф омилларини белгилашда ички аудит обьектининг молиявий фаолиятида хавфларнинг юзага келишига таъсир этувчи омиллар ҳисобга олинади.

13. Ички аудит хизмати томонидан ички аудит обьекти хавф даражаларини аниқлашда қўйидаги хавф омилларидан фойдаланилади:

ички аудит обьектининг йиллик молиялаштириш ҳажми;

ички аудит обьектига ажратилган маблағларнинг ўзлаштирилиши;

ички аудит обьектида раҳбарият ва молия-хўжалик тузилмалари ходимларининг қўнимсизлиги;

ички аудит обьекти молиявий фаолиятига оид жисмоний ва юридик шахслар мурожаатлари;

ички аудит обьектида фаолият юритаётган ходимлар сони;

ички аудит обьектининг молиялаштириш манбалари сони;

ички аудит обьектида ўтган давр мобайнида амалга оширилган транзакциялар сони;

ички аудит обьектида ўтган давр мобайнида тузилган шартномалар сони;

ички аудит обьектида сўнгги беш йил ичидаги молиявий назорат ва ички аудит тадбири амалга оширилмаган давр;

ички аудит обьектининг дебитор қарздорлик ҳажмининг ўсиши;

ички аудит обьектининг кредитор қарздорлик ҳажмининг ўсиши.

14. Ички аудит хизмати томонидан мавжуд ички аудит обьектларида камидаги маротаба ички аудит тадбири ўтказилган бўлса қўйидаги хавф омиллари ҳам қўлланилади:

аввалги ўтказилган ички аудит тадбири натижалари;

ички аудит хизмати таклиф ва тавсияларининг бажарилиши.

15. Ички аудит обьектларини хавф таҳлили асосида баҳолашда ички аудит обьекти фаолиятидан келиб чиқиб ҳамда вазирлик ва идорада фойдаланиладиган дастурий мажмуалардан ҳамда белгиланган тартибга мувофиқ давлат органлари ва ташкилотларининг базаларидан олинган маълумотлардан фойдаланиб қўшимча хавф омиллари қўлланилиши мумкин.

16. Ички аудит обьектларини хавф таҳлили асосида баҳолашда камидаги 4 та хавф омилидан фойдаланилади ҳамда ички аудит хизмати томонидан бутун сонлардаги 1 – 3 балл бериш орқали баҳоланади.

Бунда, 3 балл тегишли хавф омилининг энг юқори даражасини ва 1 балл тегишли хавф омилининг энг паст даражасини билдиради.

17. Ички аудит хизмати томонидан хавф омилларига балл беришда ҳар бир хавф омилига мезонлар ишлаб чиқилади ҳамда ички аудит хизмати раҳбари томонидан тасдиқланади.

18. Ички аудит хизмати томонидан танлаб олинган хавф омилларининг муҳимлилик даражасидан келиб чиқиб, уларга хавф омили вазни белгиланади.

Бунда, белгиланган хавф омили вазнининг умумий микдори 1 га (100 фоизга) тенг бўлиши керак.

19. Хавф омилига қўйилган баллни хавф омили вазнига кўпайтириш орқали хавф омили қиймати ҳисоблаб чиқарилади ҳамда танлаб олинган хавф омиллари қийматларининг йигиндисини ҳисоблаш асосида ички аудит объектиning хавф даражаси аниқланади.

20. Хавф даражасининг қиймати 2 ва ундан юқори бўлганда, ички аудит обьектига “юқори” хавф даражаси, 1,5 ва 2 оралиғида бўлса (1,5 ҳам киради), “ўрта” хавф даражаси, 1 ва 1,5 оралиғида бўлса, “паст” хавф даражаси белгиланади.

21. Ички аудит обьектлари хавф даражасини хавф омиллари таҳлили асосида баҳолаш мазкур Кўлланманинг 1-иловасига мувофиқ амалга оширилади.

4-§. Ички аудит хизматидаги мавжуд ресурсларни аниқлаш

22. Ички аудит йиллик режаси ички аудит хизмати ходимлари сони ва ички аудит тадбирларини амалга ошириш учун мавжуд вақт ресурсларни ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқилади.

23. Ички аудит хизмати томонидан ички аудит тадбирларини ўтказиш жараёнида маҳсус қасбий билимларни талаб этадиган масалаларни қўриб чиқиш учун вазирлик ва идора раҳбарининг розилиги билан вазирлик ва идоранинг тузилмасидаги мутахассислар жалб қилинади.

Бунда, ички аудит хизмати томонидан манфаатлар тўқнашувининг юзага келмаслиги таъминланиши лозим.

24. Ички аудит тадбирларини ўтказиш учун ходимларни тақсимлашда уларнинг билим, кўнникма ва тажрибаси ҳисобга олинади.

25. Ички аудит хизмати томонидан ички аудит йиллик режасини амалга ошириш учун мавжуд вақт ресурсларини ҳисоблашда режалаштирилаётган календар йили давомидаги ишланмайдиган кунлар (қонунчиликда белгиланган дам олиш, байрам, вақтинчалик меҳнатга лаёқатсизлик ва таътил кунлари) ҳамда режадан ташқари ички аудит тадбирлари ҳисобга олинади.

Бунда режадан ташқари ички аудит тадбирларига ажратиладиган вақт ресурслари жами вақт ресурсларининг йигирма фоизидан ортиб кетишига йўл қўйилмайди.

26. Ички аудит хизмати томонидан мавжуд вақт ресурсларини ҳисоблаш мазкур Кўлланманинг 2-иловасидаги шаклга мувофиқ ишлаб чиқилади.

5-§. Ички аудит йиллик режасини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш

27. Ички аудит хизмати томонидан келгуси йил учун ички аудит йиллик режаси ҳар йили декабр ойининг 15 санасига қадар мазкур Кўлланманинг 3-иловасига мувофиқ шаклда ишлаб чиқилади.

28. Ички аудит йиллик режасига ички аудит обьектлари хавф даражасидан келиб чиқиб киритилади.

Бунда, ички аудит йиллик режасига “юқори” хавф даражасига эга бўлган ички аудит обьектларидан бошлаб хавф омили қийматидан келиб чиқиб киритилади.

29. Хавф даражаси “юқори” бўлган ички аудит объектларини ички аудит йиллик режаси билан қамраб олиш учун ходимлар сони ҳамда вақт ресурслари етарли бўлмаган тақдирда, ички аудит йиллик режаси билан қамраб олинмаган ички аудит объектлари келгуси йил учун тузиладиган ички аудит йиллик режасига киритилади.

Бунда, ушбу ички аудит объектларида келгуси йил учун такроран хавф таҳлили асосида баҳолаш амалга оширилади.

30. Ички аудит объектларини ички аудит йиллик режасига киритишда вазирлик ва идора раҳбарининг фикр-мулоҳазалари ҳам инобатга олинади.

Бунда, вазирлик ва идора раҳбари томонидан “юқори” хавф даражасига эга бўлган ички аудит обьектининг ички аудит йиллик режасидан чиқариб ташланишига йўл қўйилмайди.

31. Хавф даражаси “юқори” ҳамда бир хил хавф омили қийматига эга бўлган ички аудит объектларини ички аудит йиллик режаси билан қамраб олиш имкони бўлмаган тақдирда, мазкур ички аудит обьектлари учун қўшимча хавф омиллари таҳлили амалга оширилади.

32. Ички аудит йиллик режаси ишлаб чиқилгандан сўнг уч иш куни ичида вазирлик ва идора раҳбарига кўриб чиқиш ва тасдиқлаш учун киритилади ҳамда ҳар йили декабр ойининг 25 санасига қадар тасдиқланади.

33. Ички аудит йиллик режаси тасдиқлангандан сўнг уч иш куни ичида ички аудит хизмати томонидан “Давлат аудити” дастурий комплексига киритилади.

6-§. Ички аудит йиллик режасининг бажарилиши

34. Ички аудит хизмати томонидан ички аудит йиллик режасига киритилган ички аудит обьектларида ички аудит тадбирлари ўтказилиши мажбурий ҳисобланади.

35. Ички аудит йиллик режасига киритилган ички аудит обьектларида ички аудит тадбирлари ўтказилмаган тақдирда, ички аудит хизмати фаолияти тўғрисида хисоботда бу бўйича аниқ сабаблари қўрсатилган маълумот акс эттирилади.

3-боб. Ички аудит тадбирини ўтказиш тартиби

1-§. Умумий қоидалар

36. Ички аудит тадбири ички аудит хизмати томонидан ички аудит йиллик режасига асосан ўтказилади.

Ички аудит тадбирини ички аудит обьектида давлат молиявий назорати органлари билан биргаликда ўтказилишига йўл қўйилмайди.

37. Режадан ташқари ички аудит тадбирлари бюджет тўғрисидаги қонунчилик бузилганлиги фактлари тўғрисида маълумотлар келиб тушган ҳолларда ҳамда фуқаролар иштироқидаги аудит тизими орқали ички аудит тадбири ўтказиладиган ички аудит обьектлари аниқланганда вазирлик ва идора раҳбари қарори асосида амалга оширилади.

Бунда, ушбу ички аудит тадбирлари мазкур Кўлланмага мувофиқ тартибда амалга оширилади.

38. Ички аудит тадбири ички аудит обьектининг асосий иш фаолиятига ҳалақит қилмаган ҳолда мазкур Кўлланма ва ички аудит фаолиятига оид қонунчилик хужжатларига мувофиқ ички аудит хизмати томонидан ўтказилади.

39. Ички аудит тадбирини ўтказиш муддати йигирма иш кунидан ошмаслиги керак.

40. Ички аудит тадбирини ўтказиш муддати ички аудит обьектида ички аудит тадбирини ўтказиш, уни натижалари бўйича таклиф ва тавсиялар, чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқиши ва тасдиқланишини ҳамда ички аудит тадбири хисоботини расмийлаштиришни ўз ичига олади.

41. Ички аудит тадбири давомида аниқланган қонунбузилиш ҳолатларида жиноят аломати (шу жумладан, ички аудит тадбирини амалга оширган шахслар томонидан) мавжуд бўлган тақдирда, тегишли чоралар кўриш ҳамда хукуқни муҳофаза қилувчи органларга материалларни юбориш ўзасидан вазирлик ва идора раҳбарини ёзма равишида хабардор қиласи.

Бунда, вазирлик ва идора раҳбари ҳолат бўйича белгиланган тартибда хукуқни муҳофаза қилувчи органларга материалларни юбориш чораларини кўради.

42. Ички аудит обьектида хукуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан суриштирув ёки дастлабки тергов ҳаракатлари олиб борилаётган бўлса, ушбу обьектда ички аудит тадбири ўтказилмайди.

43. Ички аудит хизмати ходимлари ички аудит тадбирини ўтказиш вақтида ўзига маълум бўлиб қолган давлат сирларини ёки қонунчилик билан қўриқланадиган бошқа сирларни ошкор этмасликка мажбур.

2-§. Ички аудит тадбирини ўтказиш учун ички аудит хизмати ходимларини белгилаш

44. Ички аудит тадбири ички аудит хизмати ходимларининг сонидан келиб чиқиб ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи ёки ички аудит хизмати ходими томонидан амалга оширилади.

Бунда, ички аудит тадбири ички аудит хизмати ходими томонидан ўтказилганда, мазкур Кўлланмадаги ички аудит тадбирини ўтказиш гурухига тегишли қоидалар ички аудит хизмати ходимига нисбатан ҳам қўлланилади.

45. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи ўз таркибига гуруҳ раҳбари ва гуруҳ аъзоларини олади. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи ички аудит тадбирини ўтказиш учун билим ва қўнимкмага эга бўлиши лозим.

46. Ички аудит хизмати раҳбари ички аудит тадбирини ўтказиш гуруҳида манфаатлар тўқнашуви юзага келмаслигини таъминлаши шарт. Агар шундай ҳолат аниқланган тақдирда, ички аудит хизмати раҳбари ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи таркибини қайта кўриб чиқиши лозим.

47. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи раҳбари ички аудит тадбирини мувофиқлаштиради ва ички аудит тадбири дастурига асосан ўтказилишини таъминлайди.

48. Ички аудит хизмати ходимига бир вақтнинг ўзида биттадан ортиқ ички аудит тадбирларини ўтказиш ёки унда иштирок этиш мажбуриятини юкланишига йўл қўйилмайди.

3-§. Ички аудит тадбирини ўтказиш тўғрисида ички аудит обьектини хабардор қилиш

49. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи томонидан ички аудит обьекти ички аудит йиллик режасига асосан ўтказиладиган ички аудит тадбири тўғрисида мажбурий тартибда ёзма равишида хабардор қилинади.

Бунда, хабарнома ички аудит тадбири бошланишидан камида беш иш куни аввал ички аудит обьекти раҳбарига юборилади.

50. Режадан ташқари ўтказиладиган ички аудит тадбири тўғрисида ички аудит обьекти ички аудит тадбири ўтказилишидан камида бир иш куни олдин хабардор қилинади.

51. Мазкур хабарномада ички аудит тадбири давомида бажариладиган ишлар тўғрисида қисқача маълумот, ички аудит тадбирини ўтказиша тақдим этилиши лозим бўлган маълумотлар ва хужжатлар рўйхати ҳамда уларни тақдим этиш муддатлари, ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи аъзолари тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилади.

52. Ички аудит тадбирини ўтказиш тўғрисидаги хабарнома ички аудит хизмати раҳбари томонидан имзоланади.

53. Ички аудит тадбирини ўтказиш тўғрисидаги хабарномада сўралган маълумот ва хужжатлар ички аудит обьекти томонидан уч иш куни ичида ички аудит тадбирини ўтказиш гурухига тақдим этилади.

54. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи хабарнома юборгандан сўнг ички аудит обьекти таклифига мувофиқ ички аудит обьектининг молиявий фаолияти билан танишиш, ички аудит тадбири дастурини тузиш юзасидан юзма-юз ёки масофавий учрашув (телефон, интернет аудио ва видео алоқа воситаларидан фойдаланган ҳолда) ўтказиши мумкин.

55. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухининг ички аудит обьекти билан ўтказилган учрашуви белгиланган тартибда баённома тузиш йўли билан расмийлаштирилади ҳамда ички аудит тадбири ҳисботига илова қилинади.

4-§. Ички аудит тадбири дастурини тузиш

56. Ички аудит тадбири дастури ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи раҳбари томонидан ички аудит тадбири ўтказилишидан олдин ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

57. Ички аудит тадбири дастури ички аудит обьекти молиявий фаолиятига оид норматив-хукукий хужжатлар, ҳисботлар, статистик маълумотлар ва молиявий-хўжалик фаолиятини тавсифловчи бошқа материаллар ҳамда ички аудит обьекти томонидан хабарномага асосан тақдим этилган маълумот ва хужжатларни ўрганиш ва таҳлил қилиш асосида тузилади.

Бунда, ички аудит обьекти томонидан билдирилган фикр-мулоҳазалар ҳам инобатга олиниши мумкин.

58. Ички аудит тадбири дастурини тузишда ички аудит хизмати томонидан вазирлик ва идорада фойдаланиладиган ахборот тизимларидан ва белгиланган тартибга мувофиқ давлат органлари ва ташкилотларининг базаларидан олинган маълумотлардан фойдаланиб ички аудит обьекти молиявий фаолиятига оид маълумот ва хужжатлар ҳам ўрганилади.

59. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи раҳбари ўрганилган маълумот ва хужжатлардан келиб чиқиб, ички аудит обьектида ўтказиладиган ички аудит тадбири йўналишларини белгилайди.

Бунда, йўналишларни белгилашда ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи раҳбари ички аудит хизмати ходимларининг билим ва кўникмасини ҳамда ички аудит тадбирини ўтказиш муддатини ҳисобга олиши зарур.

60. Ички аудит тадбири дастури ички аудит тадбири йўналишлари, ички аудит тадбири муддати, ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи, ички аудит тадбири билан қамраб олинадиган давр, аудит усууллари тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олади.

61. Ички аудит тадбири дастури мазкур Қўлланманинг 4-иловасидаги шаклга мувофиқ ишлаб чиқилади.

62. Ички аудит тадбири дастурига ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи раҳбари томонидан зарур ҳолларда, жумладан қўшимча хужжат ва маълумотларнинг олиниши ва қўшимча аудит

далилларининг аниқланиши билан боғлиқ ҳолларда ўзгартиришлар киритилиши мумкин.

5-§. Ички аудит тадбирини амалга ошириш

63. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи раҳбари ички аудит тадбири дастурида белгиланган йўналишлар бўйича ички аудит тадбири ўтказилишини, ички аудит тадбири натижаларини белгиланган тартибда расмийлаштирилишини назорат қиласи.

64. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи ички аудит обьектининг молиявий фаолиятига оид аудит далилларини олиш мақсадида ички аудит обьектида м аълумотлар ва хужжатлар таҳлилини амалга оширади.

Бунда, ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи аввалги ички аудит тадбири ҳисоботлари, шунингдек давлат молиявий назорати органларининг тегишли маълумотларидан фойдаланиши мумкин.

65. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи ички аудит тадбирини ўтказиша қуидагиларга ҳақли:

ички аудит тадбирини ўтказиш билан боғлиқ бўлган хужжатлар ва маълумотларни электрон, оғзаки ва ёзма шаклда сўраш ва олиш;

ўз ваколатларини мустақил равишида, фақат қонунчилик хужжатларига бўйсунган ҳолда амалга ошириш;

ички аудит обьектининг мансабдор шахси ҳамда ички аудит тадбири ўтказилаётган соҳага масъул бўлган шахслардан юзага келаётган масалалар бўйича тушунтириш олиш;

ички аудит обьектларининг тегишли ходимларидан ички аудит тадбирлари натижалари бўйича хужжатларни имзолашни сўраш;

ички аудит тадбирини ўтказиша маҳсус касбий билимларни талаб этадиган масалаларни кўриб чиқиши учун вазирлик ва идораларнинг тузилмасидаги мутахассисларни жалб этиш;

ички аудит тадбирларини ўтказиш мақсадида қонунчилик хужжатлари билан тақиқланмаган ҳолларда, ички аудит обьектининг барча биноларига, шунингдек, электрон ва қоғоз архивлари ҳамда ахборот тизимларига кириш ва улардан фойдаланиш;

жиноят аломатлари аниқланган ҳолларда, касса ва касса бинолари, омборлар, архивлар ва бошқа биноларни муҳрлаш, қалбакилаштириш, сохталаштириш ва бошқа суистеъмолликлар аломатлари аниқланган тақдирда, ички аудит обьектидан тегишли хужжатларни олиб қўйиш, шунингдек, вазирлик ва идораларнинг мансабдор шахсларидан асосий воситалар, товар-моддий бойликлар, пул маблағлари ва ҳисоб-китоблар хатловдан ўтказилишини талаб килиш;

ички аудит тадбирини натижаларини қайд этиш учун техник воситалардан, шу жумладан, аудио, фото ва видео қайд этиш воситаларидан фойдаланиш.

66. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи томонидан ички аудит тадбири давомида аудит далиллари олиш ҳамда керакли таклиф ва тавсияларни шакллантириш учун қуидаги аудит усусларидан фойдаланилади:

танлов усули – ички аудит тадбири йўналишидан келиб чиқиб муайян давр учун ички аудит обьектининг фаолиятига тегишли айrim хужжатларни ўрганиш;

умумий ўрганиш усули – ички аудит тадбири йўналишидан келиб чиқиб муайян давр учун ички аудит обьектининг фаолиятига тегишли барча хужжатларни ўрганиш.

67. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи томонидан аудит усулини қўллашдан аввал ички

аудит тадбирига тегишли маълумотлар ва хужжатларнинг тўлиқлигига ишонч ҳосил қилиниши лозим.

68. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи томонидан аудит усуллари асосида аниқланган қонунбузиши ҳолатлари ва уларнинг юзага келиш сабаблари таҳлил қилинади.

69. Ички аудит хизмати томонидан ички аудит тадбири давомида аниқланган бюджет тўғрисидаги қонунчилик хужжатларининг бузилиш ҳолатларини, уларни содир этишга имконият яратувчи сабаблар ва шарт-шароитларни бартараф этиш тўғрисида ички аудит обьектларига бажарилиши мажбурий бўлган кўрсатмалар берилади.

70. Ички аудит хизмати ички аудит тадбири давомида аниқлаган ҳамда вазирлик ва идора ваколати доирасида ҳал этиш имкони бўлмаган бюджет тўғрисидаги қонунчилик хужжатларининг бузилиш ҳолатлари юзасидан Молия вазирлиги хузуридаги Давлат молиявий назорати инспекциясини бир иш куни ичидаги хабардор қиласида.

6-§. Ички аудит тадбири жараёни расмийлаштириш

71. Ички аудит тадбири жараёни, шу жумладан, аудит далиллари ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи томонидан иш хужжатлари кўринишида расмийлаштирилади.

72. Иш хужжатлари ички аудит хизмати томонидан ички аудит тадбири давомида тайёрланган хужжатлар, аудит усули натижалари, баённомалар, далолатномалар, маълумотномалар, кўрсатмалар, хисобот, таклиф ва тавсиялар, таҳлиллар, чора-тадбир режаларини ўз ичига олади.

73. Иш хужжатлари моддий кўринишида (босма ёки қўлда ёзилган хужжатлар) ҳамда электрон шаклда вазирлик ва идоранинг ички талабларига ҳамда амалдаги қонунчилик талабларига мувофиқ сақланиши лозим.

74. Ички аудит тадбири якунлангандан сўнг хужжатларнинг асл нусхалари тўлиқ ҳажмда ички аудит обьектига қайтарилади ёки аниқланган қонунбузиши ҳолатларида жиноят аломатлари мавжудлигига шубҳа туғилган ҳолларда хужжатларнинг асл нусхалари вазирлик ва идора раҳбарини хабардор қилиш учун ички аудит хизмати раҳбарига тақдим этилади.

7-§. Ички аудит тадбири натижалари бўйича таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқиши

75. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи томонидан олинган аудит далилларини ўрганиш ва таҳлил натижалари асосида таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилади.

Бунда, ички аудит хизмати ходимларининг таклиф ва тавсиялари ички аудит обьекти фаолиятида бюджет тўғрисидаги қонунчилик хужжатларига риоя этилиши, бюджет интизомини мустаҳкамланишига қаратилган ҳамда ички аудит обьекти молиявий фаолияти самарадорлигини оширишга йўналтирилган бўлиши зарур.

76. Ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи томонидан ишлаб чиқилган таклиф ва тавсиялар ички аудит йиллик режасига асосан келгусида ички аудит тадбири ўтказилиши режалаштирилган ички аудит обьектларига молиявий хато ва камчиликларни минималлаштириш ва қонунбузиши ҳолатларининг юзага келиш эҳтимолини олдини олиш мақсадида ички аудит хизмати раҳбарининг қарори билан юборилиши мумкин.

77. Ички аудит тадбири якуни бўйича ички аудит тадбирини ўтказиш гуруҳи ва ички аудит объектининг масъул шахслари иштирокида йиғилиш ўтказилади.

Бунда, олинган аудит далиллари, натижалар, таклиф ва тавсияларни кўриб чиқилади ва муҳокама қилинади.

78. Йиғилиш натижалари юзасидан баённома расмийлаштирилади ва ички аудит тадбири ҳисботига илова қилинади.

4-боб. Ички аудит тадбири ҳисботи

79. Ички аудит тадбирини ўтказиш гуруҳи ички аудит тадбири натижалари юзасидан ҳисбот расмийлаштиради.

80. Ички аудит тадбири ҳисботи ички аудит тадбири натижалари, таҳлиллар, кузатишлар, таклиф ва тавсиялар, чора-тадбирлар режаси ҳамда ички аудит объекти томонидан тақдим этилган фикр-мулоҳазаларни (агар мавжуд бўлса) ўз ичига олади.

81. Ички аудит тадбири ҳисботида ички аудит тадбири давомида аниқланган аудит далиллари, ижобий ўзгаришлар ва аниқланган салбий ҳолатлар, камчиликлар ҳамда номувофиқликлар холис акс эттирилиши шарт.

82. Ички аудит тадбирини ўтказиш гуруҳи томонидан ички аудит тадбири ҳисботи лойиҳаси тайёрланади ҳамда ички аудит объектига кўриб чиқиш учун тақдим этилади.

83. Ички аудит объекти томонидан ички аудит тадбири ҳисботи лойиҳасини кўриб чиқиш муддати бир иш кунидан ошмаслиги лозим.

Бунда, ички аудит объекти ички аудит тадбири ҳисботи лойиҳаси бўйича белгиланган муддатда ўз фикр-мулоҳазаларини билдирамаса, ички аудит тадбири ҳисботи лойиҳаси ва унда келтирилган хуносалар, таклиф ва тавсиялар фикр-мулоҳаза ва эътиrozларсиз кўриб чиқилган ҳисболанади.

84. Ички аудит объекти ички аудит тадбири ҳисботи лойиҳаси бўйича фикр-мулоҳазалари ва эътиrozларини ёки фикр-мулоҳазалари ва эътиrozлари мавжуд эмаслигини ички аудит тадбирини ўтказиш гурухига ёзма равища тақдим этади.

85. Ички аудит объекти томонидан тақдим этилган фикр-мулоҳазалар ва эътиrozлар ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи томонидан асосли деб топилган тақдирда, ички аудит тадбири ҳисботи лойиҳасига тегишли ўзгартиришлар киритилади.

86. Ички аудит объекти томонидан ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи билан биргаликда таклиф ва тавсиялар асосида чора-тадбирлар режаси тузилади ҳамда ички аудит объекти раҳбари томонидан тасдиқланади.

87. Ички аудит объектининг чора-тадбирлар режаси мазкур Қўлланманинг 5-иловасида келтирилган шаклга мувофиқ тузилади ва ички аудит тадбири ҳисботига илова қилинади.

88. Чора-тадбирлар режасида ички аудит тадбири ҳисботида келтирилган таклиф ва тавсияларни бажариш учун тадбирлар белгиланади ҳамда ушбу тадбирларни амалга ошириш учун масъул шахслар ва тадбирларни амалга ошириш муддатлари кўрсатилади.

89. Ички аудит тадбири ҳисботи ички аудит тадбирини ўтказиш гурухи ҳамда ички аудит

объекти раҳбари ва молиявий-хўжалик фаолияти бўйича масъул шахслар томонидан имзоланади.

90. Ички аудит объекти раҳбари ва молиявий-хўжалик фаолияти бўйича масъул шахслар ички аудит тадбири ҳисботини имзолашдан бош тортган тақдирда, ички аудит тадбирини ўтказиш гуруҳи томонидан бу тўғрисида далолатнома тузилади ва ички аудит тадбири ҳисботига илова қилинади.

91. Ички аудит тадбири ҳисботи мазкур Кўлланманинг 6-иловасида келтирилган шаклда икки нусхада тузилади ҳамда ички аудит объектида ва ички аудит хизматида сақланади.

Бунда, ички аудит тадбири ҳисботи вазирлик ва идора раҳбарига унинг сўровига мувофиқ тақдим этилиши мумкин.

92. Ички аудит тадбири ҳисботи тасдиқлангандан сўнг уч иш куни ичида белгиланган тартибда “Давлат аудити” дастурий комплексига киритилади.

5-боб. Чора-тадбирлар режасининг бажарилишини мониторинг қилиш

93. Ички аудит хизмати ички аудит объектлари томонидан чора-тадбирлар режаси бажарилишининг мониторингни олиб боради.

Бунда, ички аудит хизмати томонидан мониторингни олиб бориш учун масъул ходим(лар) тайинланади.

94. Ички аудит объекти ҳар чоракда берилган таклиф ва тавсияларнинг бажарилиши бўйича ички аудит хизматига маълумот тақдим этади.

Бунда, маълумот билан биргаликда таклиф ва тавсияларнинг бажарилишини тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим этилади.

95.Ички аудит объекти томонидан ички аудит хизматига тақдим этиладиган маълумотда таклиф ва тавсияларнинг бажарилиши ҳолати, уларнинг бажарилмаслиги сабаблари ҳамда бажарилмаган таклиф ва тавсияларнинг муддатларини ўзгартириш тўғрисидаги сўров кўрсатилади.

96. Ички аудит объекти ички аудит хизматидан чора-тадбирлар режасида қўрсатилган муайян тадбирни амалга ошириш муддатини ўзгартириш тўғрисида фақат бир марта сўров юбориши мумкин.

Бунда, ички аудит хизмати томонидан чора-тадбирлар режасига ўзгартириш киритиш тўғрисидаги сўровни қабул қилиш ёки рад этиш ҳақида асослантирилган ҳолда қарор қабул қилинади.

97. Ички аудит объекти томонидан чора-тадбирлар режасининг бажарилиши тўғрисида белгиланган муддатларда маълумот тақдим этилмаган, шунингдек, ички аудит объекти томонидан чора-тадбирлар режаси бажарилмаган ёки лозим даражада бажарилмаган тақдирда, ички аудит хизмати томонидан бу тўғрисида вазирлик ва идора раҳбарига маълумот киритилади.

98. Ички аудит объектларининг чора-тадбирлар режаларини бажарилиши бўйича маълумотлари асосида ички аудит хизмати томонидан мазкур Кўлланманинг 7-иловасидаги шаклга мувофиқ Ички аудит объектлари томонидан чора-тадбирлар режасининг бажарилиши ҳақидаги маълумот шакллантирилади.

99. Ички аудит объектлари томонидан чора-тадбирлар режасининг бажарилиши ҳақидаги маълумот ички аудит хизмати фаолияти тўғрисида ҳисботга киритилади.

6-боб. Якуний қоида

100. Мазкур Кўлланма талабларининг бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда жавобгарликка тортилади.

**Ички аудит объектларининг хавф даражасини хавф омиллари асосида баҳолаш
ЖАДВАЛИ**

№	Ички аудит объектлари номи	Хавф омили 1			Хавф омили 2			Хавф омили 3			Хавф омили 4			Хавф омилининг умумий баҳоси	Хавф даражаси
		Баҳо	Хавф омили вазни	Қиймат	Баҳо	Хавф омили вазни	Қиймат	Баҳо	Хавф омили вазни	Қиймат	Баҳо	Хавф омили вазни	Қиймат		
1	2	3	4	5=3*4	6	7	8=6*7	9	10	11=9*10	12	13	14=12*13	15=5+8+11+ 14+...+n*	16
1															
2															
...															

n – мазкур жадвалдаги сўнги хавф омили учун ҳисобланган қиймат.*

Ички аудит хизмати раҳбари (Ф.И.О.)

(имзо)

(кун, ой, йил)

Изоҳ:

Мазкур жадвалдан ички аудит объектлари хавф даражаларини аниқлашда фойдаланилади.

Хавфларни баҳолаши қўйидаги тартибда амалга оширилади:

ички аудит объектлари номи белгиланади;

хавф омиллари белгиланади, бунда 4 тадан ортиқ хавф омилларидан фойдаланилганда мазкур жадвалга қўшимча устунлар қўшилади;

ҳар бир хавф омили учун мезонлар белгиланади ва мезонлар бутун сонлардаги 1-3 балл билан баҳоланади;

ҳар бир хавф омилига унинг муҳимлилик даражасидан келиб чиқиб, хавф омили вазни белгиланади. Бунда, хавф омиллари вазни йигиндиси 1 га (100 фоиз) тенг бўлади. Ҳар бир хавф омилига қўйилган балл белгиланган хавф омили вазнига кўпайтирилади, натижалар қиймати ҳисоблаб чиқилади ва мазкур қиймат асосида ҳар бир ички аудит объектининг хавф омилининг қути, ўрта ва юқори даражаси аниқланади;

хавф даражаси 2 ва ундан юқори бўлганда, ички аудит объектига “юқори” хавф даражаси, 1,5 ва 2 оралигидан бўлса (1,5 ҳам киради), “ўрта” хавф даражаси, 1 ва 1,5 оралигидан бўлса, “паст” хавф даражаси белгиланади.

Хавф омилларини баҳолаш мезонлари намунаси

Хавф омиллари	Мезонлар*	Баҳо	Хавф омиллари вазни
Ички аудит объектининг йиллик молиялаштириш ҳажми	1 млрд.дан ортиқ	3	0.20
	500 млн. – 1 млрд.	2	
	500 млн.гача	1	
Ички аудит обьектига ажратилган маблағларнинг ўзлаштирилиши	70 фоиздан 80 фоизгacha	3	0.25
	80 фоиздан 90 фоизгacha	2	
	90 фоиздан 100 фоизгacha	1	
Ички аудит обьектининг молиялаштирилиши манбалари сони	5 тадан ортиқ	3	0.15
	4 – 5 та	2	
	1 – 3 та	1	
Ички аудит обьектида сўнгги беш йилда молиявий назорат ва ички аудит тадбири билан қамраб олинмаган давр	5 йил	3	0.40
	3 – 4 йил	2	
	1 – 2 йил	1	

Изоҳ: Вазирлик ва идора ёки ички аудит обьектининг фаолиятининг ўзига хос хусусиятларидан келиб чиқиб хавф омиллари ва мезонлар ўзгариши мумкин.

Ички аудит тадбирларини
үтказиш құлланмасига
2-ИЛОВА

**Ички аудит хизмати томонидан мавжуд вақт ресурсларини ҳисоблаш
ЖАДВАЛИ**

(I нафар ички аудит хизмати ходими учун)

(күнлар ҳисобида)

№	Вақт ресурслари	Янв	Фев	Март	Ч1	Апр	Май	Июнь	Ч2	Июль	Авг	Сент	Ч3	Окт	Ноя	Дек	Ч4	Жами
1	Иши күнлари																	
2	Меңнат таътили																	
3	Байрам күнлари																	
4	Касаллик күнлари																	
5	Режадан ташқары ички аудит тадбирлари																	
6	Бошқалар																	
Жами мавжуд күнлар																		

Изоҳ:

Мазкур жадвални түлдіришида ҳар бир ой учун белгиланған иши күнларидан меңнат таътили, дам олии куни ҳисобланған байрам күнлари, әхтимолий
вақтінчалик меңнатта лаёқатсизлик күнлари ва режадан ташқары ички аудит тадбирлари күнлари чегирилади.

Ички аудит тадбирларини
ўтказиш қўлланмасига
3-ИЛОВА

“ТАСДИҚЛАЙМАН”
Ўзбекистон Республикаси
_____ раҳбари

_____ (имзо)
20__ йил “__” _____
М.Ў.

**20__ йил учун ички аудит
ЙИЛЛИК РЕЖАСИ**

№	Ички аудит обьектлари номи	Ички аудит тадбири билан қамраб олинадиган давр	Ички аудит тадбирини ўтказиш муддати	Масъул ходим	Изоҳ
1					
2					
3					
...					

Ички аудит хизмати раҳбари (Ф.И.О.)

(имзо)

(кун, ой, йил)

Ички аудит тадбирларини
үтказиш қўлланмасига
4-ИЛОВА

**Ички аудит тадбири
ДАСТУРИ**

1.	Ички аудит тадбири	
2.	Ички аудит объекти номи	
3.	Ички аудит объекти манзили	
4.	Ички аудит тадбирини үтказиш сабаблари (агар ички аудит йиллик режасига киритилмаган бўлса)	
5.	Ички аудит тадбири йўналишлари: 1-йўналиш 2-йўналиш 3-йўналиш	
6.	Режалаштирилган аудит усуллари (аудит усулини “✓” ушибу белгилни қўйиш орқали белгиланг)	<input type="checkbox"/> танлов усули <input type="checkbox"/> умумий ўрганиш усули
7.	Ички аудит тадбирини үтказиш гурухи аъзолари тўғрисидаги маълумотлар (исми, фамилияси, лавозими)	
8.	Ички аудит тадбирини үтказиш муддати	
9.	Ички аудит тадбири билан қамраб олинган давр	

Ички аудит хизмати раҳбари (Ф.И.О.)

(имзо)

(кун, ой, йил)

Ички аудит тадбирларини
ўтказиш қўлланмасига
5-ИЛОВА

_____ (ички аудит объекти) нинг чора-тадбирлар
РЕЖАСИ

№	Таклиф ва тавсиялар	Амалга ошириладиган ишлар	Муддати	Масъул бўлим/масъул шахс	Изоҳлар
1					
2					
3					
...					

Ички аудит хизмати раҳбари (Ф.И.О.)

(имзо)

(кун, ой, йил)

Ички аудит тадбирларини
үтказиш қўлланмасига
6-ИЛОВА

“ТАСДИҚЛАЙМАН”
Ички аудит хизмати раҳбари

20__ йил “__” _____
М.Ў.

**Ички аудит тадбири
ХИСОБОТИ**

Ички аудит обьекти номи	
Ички аудит тадбирини үтказиш гурухи раҳбари ва аъзолари	
Хисобот тузилган сана	
Мундарижа (лозим бўлса)	
Хисоботда қўлланиладиган қисқартмалар (лозим бўлса)	

1. Кириш

1.1. Ички аудит тадбири тўғрисида қисқача маълумот:

1.2. Ички аудит тадбири учун асос

1.3. Ички аудит обьекти ҳақида маълумотлар, шу жумладан аввалги үтказилган ички аудит тадбири натижалари

2. Ички аудит обьекти ҳақидаги маълумот

2.1. Ички аудит обьектининг молиявий фаолияти ҳақида қисқача маълумот

2.2. Ички аудит обьектининг аввалги ички аудит тадбири үтказилган вақтдаги ҳолати билан солиширилганда, унда аниқланган ижобий (салбий) ҳолатлар, чора-тадбирлар режасини бажарилиши

2.3. Мұхим құзатишилар ва хүлосалар

3. Асосий қысмет

3.1. Ички аудит тадбири жараёни ҳамда унда аниқланған ҳолатлар (қонунбұзилиши ҳолатлари, мұаффалар, хавфлар ва бошқалар)

3.2. Таклиф ва тавсиялар (аниқланған хато ва камчиліктерни бартараф этиши чора-тадбирлари)

3.3. Ички аудит объектининг фикр-мулоҳазалари

4. Иловалар

4.1. Илова қилинадиган хужжатлар (чора-тадбирлар режаси, баённомалар, далолатномалар)

**Ички аудит тадбирини
үтказиш гурухи раҳбари:**

(Ф.И.О.)

(имзо)

**Ички аудит обьекти
мансубдор шахслари:**

(Ф.И.О.)

(имзо)

(Ф.И.О.)

(имзо)

(Ф.И.О.)

(имзо)

Ички аудит тадбирларини
ўтказиш қўлланмасига
7-ИЛОВА

(ички аудит объекти) томонидан чора-тадбирлар режасининг бажарилиши ҳақида
МАЪЛУМОТ

№	Таклиф ва тавсия	Амалга ошириладиган ишлар	Бажариш вақти	Масъул бўлим/ходим	Таклиф ва тавсиянинг бажарилиш ҳолати*	Қисқача қилинган ишлар	Ички аудит хизмати изоҳи
1	2	3	4	5	6	7	8

Ички аудит хизмати раҳбари (Ф.И.О.)

(имзо)

(кун, ой, йил)

Изоҳ: Мазкур маълумотнинг б-устуни қуийдаги тартибда тўлдирилади:

“Бажарилмоқда” – ишлар белгиланган муддатларда бажарилмоқда;

“Муддати ўтган” – бажарилмоқда, ўз муддатида эмас;

“Бажарилган” – ўз муддатида бажарилган;

“Бажарилмаган” – ички аудит объекти томонидан бажарилиши рад этилган (аниқ сабаблари кўрсатилган ёки кўрсатилмаган ҳолда);

“Бекор қилинган” – амалга оширилиши лозим бўлган ишлар ички аудит объектидаги ўзгаришилар, қонунчиликдаги ва бошқа ўзгаришилар натижасида ўз аҳамиятини йўқотган.